

UCHWAŁA Nr XLVI/ 220/ 2014

RADY GMINY SZYDŁÓW

z dnia 27 lutego 2014 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Szydłów na lata 2014 - 2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 594, poz. 645, poz. 1318), oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887) Rada Gminy Szydłów uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Szydłów na lata 2014 - 2018.

§ 2.

Treść programu zawarta jest w załączniku do uchwały.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szydłów.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2014 roku.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Szydłów na lata 2014 - 2018

ROZDZIAŁ I Wprowadzenie

Najważniejsze informacje na temat przemocy w rodzinie.

Przemoc:

1. Jest to intencjonalno- zamierzone działanie człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. Utrudnia samoobronę z uwagi na wyraźną asymetrię sił - relacji: jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.
3. Narusza prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystując przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.)
4. Powoduje cierpienie i szkody - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna to zadanie bólu fizycznego i/lub obrażeń fizycznych, bądź zagrożenie obrażeniom np. uderzenie, ciągnięcie za włosy, kopanie, itp.
- przemoc seksualna to kontakt seksualny bez zgody, wykorzystanie seksualne lub kontakty wymuszone siłą, w tym pieszczoty, stosunek seksualny, dotykanie narządów płciowych, itp.
- przemoc emocjonalna to krytykowanie, poniżanie, obmawianie, obrażanie, wmawianie choroby psychicznej i inne działania mające na celu podważanie poczucia własnej wartości.
- przemoc ekonomiczna to bezprawne finansowe wykorzystanie i/ lub kontrolowanie środków niezbędnych do uzyskania ekonomicznej niezależności ofiary, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej lub wymuszenie pracy nieodpłatnej, ograniczenie dostępu do wspólnych zasobów, itp.

Cechy charakterystyczne przemocy domowej.

Przemoc domowa nie jest jednorazowym czynem. Często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię. Przemoc domowa zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości zwanej cyklem przemocy.

Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz:

- faza nawracającego napięcia - kiedy następuje wzrost sytuacji konfliktowych i natężenie emocji takich jak: żal, gniew, rozczarowanie,
- faza ostrej przemocy - kiedy następuje wyładowanie emocji, często poprzez agresję,
- faza miodowego miesiąca - kiedy sprawca przemocy, okazuje żal, chęć poprawy swojego zachowania, często jednak bez udzielenia pomocy kończy się powrotem do fazy narastającego napięcia.

Charakterystyka ofiar przemocy:

- niska samoocena,
- wysoka zależność od partnerów,
- niepokój i depresja,
- izolacja społeczna,
- podporządkowanie się,
- zniekształcone ambicje,
- nadużywanie alkoholu.

Charakterystyka sprawców przemocy:

- niska samoocena i poczucie niedostosowania,
- poczucie izolacji i braku wsparcia społecznego,
- brak umiejętności społecznych i asertywności,
- zaburzenia psychiczne, takie jak lęk, depresja, nadużywanie alkoholu,
- zaborczość, zazdrość, lęk przed porzuceniem,
- zrzucanie winy na innych, podsycanie sporów, przeniesienie złości spowodowanej niezadowolaniem z pracy, stresem w pracy, niedawnymi niekorzystnymi wydarzeniami życiowymi (np. separacja z małżonkiem, śmierć rodzica lub dziecka),
- bezrobocie, złe warunki mieszkaniowe, trudności finansowe,
- doświadczenie przemocy w dzieciństwie,
- stosowanie przemocy, groźby lub używanie broni.

Typy przemocy z jakimi spotykamy się w środowisku domowym obejmują:

- a) zaniedbywanie, przemoc fizyczna i psychiczna wobec osób w podeszłym wieku,
- b) przemoc fizyczna i psychiczna wobec rodziców,
- c) przemoc fizyczna i psychiczna wobec małżonka,
- d) przemoc fizyczna i psychiczna wobec dziecka również zaniedbywanie,
- e) przemoc wobec rodzeństwa,
- f) przemoc fizyczna i psychiczna wobec osób wspólnie zamieszkałych.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest wyzwaniem dla każdego, kto z racji wykonywania zawodu, pełnionej funkcji podejmuje trud przeciwstawiania się ogromowi krzywd, jakich dostarcza wiele rodzin. Podejmowanie działań w takich sytuacjach wymaga wiedzy i profesjonalnych umiejętności aby powstrzymać sprawców przemocy i nie przyczyniać się do pogorszenia sytuacji ofiar. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które choć odwieczne – od niedawna istnieje w świadomości społecznej w naszym kraju i jest przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań zaradczych.

Aby osiągnąć zamierzony cel, niezbędne jest podejmowanie działań przez reprezentantów wielu służb, a co najważniejsze muszą oni działać razem. W ten sposób mogą zyskać większą skuteczność, wspierać się nawzajem, unikać zarówno wypalenia z powodu nieskuteczności wysiłków jak i powielania tych samych działań oraz podejmowania sprzecznych kroków. Warto żeby przedstawiciele różnych służb zajmujących się przemocą domową znali się i mieli z sobą dobry kontakt.

Pomoc społeczna jest istotnym ogniwem przeciwdziałania przemocy domowej, dysponuje wiedzą o poszczególnych rodzinach i określonymi możliwościami pomagania. Do jej działań konieczność posługiwania się Niebieską Kartą wprowadziła ustawa o pomocy społecznej.

Kolejną ważną instytucją, która z racji kompetencji musi włączyć się do lokalnego systemu pomagania ofiarom przemocy domowej jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rozdział II

Diagnoza zasobów instytucjonalnych - podmioty przewidziane do realizacji programu

Mieszkańcy Gminy Szydłów mają możliwość korzystania z pomocy podmiotów uprawnionych do realizacji procedury „Niebieska Karta” oraz świadczący pomoc rodzinom dotkniętym przemocą, tj.:

- Sąd Rejonowy,
- Prokuratura Rejonowa,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Kuratorzy społeczni i zawodowi,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki służby Zdrowia,
- Placówki Oświatowe,
- Punkt Konsultacyjny.

Analiza SWOT

Mocne strony:

- dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodziny zagrożonych patologią,
- rozwój poradnictwa dla osób uwikłanych w przemoc.

Słabe strony:

- brak specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- brak specjalistycznego ośrodka dla sprawców przemocy w rodzinie.

Zagrożenia:

- niedostatek finansowy w rodzinie,
- negatywne wzorce zachowań społecznych,
- bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych,
- problemy związane z uzależnieniami.

Szanse:

- wzrost świadomości społecznej,
- wykształcona i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pracowników socjalnych, policji, sądu, itp.,
- realizacja programów profilaktycznych umożliwiających rodzinie dotkniętej przemocą lub inną sytuacją kryzysową przezwyciężenie trudności.

ROZDZIAŁ III

Analiza badań

Na terenie Gminy Szydłów w roku 2012 przeprowadzono, w formie ankiety, badanie dotyczące zjawiska przemocy. Przedmiotem badań była świadomość społeczna na temat istnienia przemocy w rodzinie, przeplatania się różnych jej odmian oraz przeświadczenia społecznego w stosunku do ofiar przemocy oraz sprawców. Wiele uwagi poświęcono także świadomości respondentów dotyczącej możliwości skorzystania z pomocy w poszczególnych instytucjach oraz znajomości formularza „Niebieska Karta”.

Badaniu podlegały postawy respondentów wobec stosowania przemocy w rodzinie oraz deklaracja reagowania na stosowanie jej przez innych, ankiety były też źródłem informacji o postawach wobec ofiar i sprawców. Dla uzyskania możliwie pełnego i wielostronnego obrazu zjawiska i związanych z nim problemów zastosowano badanie terenowe na podstawie ankiety. Badanie terenowe wśród mieszkańców Gminy Szydłów zrealizowane zostało metodą ilościową. Badaniem objętych została próba 200 losowo wybranych respondentów (w tym 170 osób czynnie udzieliło odpowiedzi), w niejednakowych trzech grupach wiekowych: 21-34 lat, 35-50 lat i powyżej 50 roku życia. Kryteriami różnicującymi respondentów były także: płeć, wykształcenie, sytuacja zawodowa, sytuacja rodzinna, ocena własnej sytuacji materialnej.

Ankieta anonimowa zawierała 13 pytań zamkniętych, badających wiedzę respondentów na temat istoty przemocy w rodzinie i posiadanej wiedzy. Odpowiedzi stanowią materiał poznawczy, na którego podstawie można postawić konkretne hipotezy dotyczące prawdopodobnych postaw respondentów jako świadków przemocy. Tej samej sprawy dotyczą pytania odnośnie pomocy ofiarom przemocy oraz znajomości procedury interwencyjnej „Niebieska Karta”. Respondenci mieli też okazję poddać ocenie skuteczność i zaufanie do poszczególnych instytucji, do których może zwrócić się po pomoc ofiara przemocy w rodzinie. Oszacowaniu rozmiarów zjawiska na terenie Gminy Szydłów służyło pytanie odnośnie osobistej znajomości osób doznających przemocy ze strony bliskich. Na koniec zapytano respondentów o miejsce przemocy w rodzinie dot. szczególnego zainteresowania na podstawie swojego najbliższego otoczenia.

Ankieta została przeprowadzona za pośrednictwem Szkoły Podstawowej i Publicznego Gimnazjum w Szydłowie poprzez przekazanie ankiet w kopertach dla dyrekcji szkół. Następnie ankiety zostały rozprawdzone przez wychowawców dla rodziców dzieci. Następnie ankiety zostały przekazane do tut. Ośrodka Pomocy Społecznej.

Badanie miało charakter anonimowy w tym sensie, że jego wyniki będą materiałem do prac Zespołu Interdyscyplinarnego. Wyniki badań wykazały, że ok 1/3 badanych sądzi, że przemoc to zjawisko dosyć rzadko spotykane na terenie Gminy Szydłów. Znajomość badanych na temat rodzajów przemocy jest jednoznaczna, przeważa przemoc fizyczna. Najczęściej ofiarami przemocy padają kobiety i dzieci. Z badań wynika, że najczęściej przyczyną przemocy w rodzinie jest alkoholizm, a osobą odpowiedzialną za przemoc jest sprawca. Jeżeli chodzi o znajomość formularza „Niebieska Karta”, ok. 2/3 badanych słyszało o procedurze. Natomiast zdaniem respondentów najczęściej ofiara przemocy może liczyć na pomoc Policji i Ośrodka Pomocy Społecznej. W pytaniu o to czy w najbliższym otoczeniu ankietowani mają osoby będące ofiarami przemocy odpowiedzieli w większości, że nie mają takich osób w sąsiedztwie. Jednakże część badanych, bo ok. 50 osób z pośród 170 badanych odpowiedziało, że spotykają się w najbliższym otoczeniu z ofiarami przemocy. Według ankietowanych przemoc to nie osobista sprawa każdego lecz powinno się o tym mówić głośno i wymaga ona większego zainteresowania w środowisku lokalnym.

Z powyższego wynika, że znajomość tematyki związanej z przemocą nie jest obca dla środowiska, wymaga jednak ciągłego poszerzania, a przede wszystkim szeroko rozumianej profilaktyki.

ROZDZIAŁ IV

Punkt Konsultacyjny

Na terenie Gminy Szydłów powołany jest do działania Punkt Konsultacyjny dla ofiar przemocy oraz Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu. Działania skierowane do ofiar przemocy ukierunkowane są na udzielenie pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Kompetencje punktu obejmują również pracę korekcyjno - edukacyjną z osobami stosującymi przemoc, które często uzależnione są od substancji psychoaktywnych. Z pomocy Punktu Konsultacyjnego w latach 2011- 2013 korzystało około 50 osób z terenu Gminy Szydłów. W tym 18 ofiar przemocy skorzystało z pomocy terapeutycznej, prawnej, psychologicznej, natomiast ok. 16 sprawców chociaż raz zgłosiło się na spotkanie w celu podjęcia rozmowy z terapeutą. Dyżury terapeutyczne obejmowały prace w kontakcie indywidualnym z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz współuzależnionymi, a także terapię z ofiarami przemocy. W latach 2011- 2013 przeprowadzane były również warsztaty profilaktyczne dla uczniów szkół Podstawowych i Gimnazjum z terenu Gminy Szydłów. Warsztaty odbywały się na podstawie przygotowanego scenariusza zajęć z zastosowaniem wymaganych technik profilaktycznych, dotyczyły przeciwdziałaniu uzależnieniom, przemocy i agresji.

Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szydłowie powołany został Zarządzeniem Nr 17/2011 Wójta Gminy Szydłów dnia 19 kwietnia 2011 roku. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny z terenu gminy Szydłów: m.in. przedstawiciele Szkół Podstawowych, Gimnazjum, Policji, Sądu, Prokuratury, Służby Zdrowia, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacji pozarządowych.

**DANE DOTYCZĄCE REALIZACJI PROCEDURY „NIEBIESKA KARTA”
W PRZEKROJU REALIZACJI PROGRAMU OD 2011 ROKU DO 2013 ROKU**

1. Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego	9
2. Liczba przekazanych do przewodniczącego zespołu formularzy „Niebieska Karta – A”	35 - Niebieskich Kart
a) wyszczególnienie liczby formularzy „Niebieska Karta- A”- przekazanych zespołowi interdyscyplinarnemu przez poszczególne podmioty zobowiązane do realizacji procedury	28- Policja 7- GOPS
b) Liczba rodzin objętych procedura „Niebieska Karta”	28- rodzin
c) Liczba osób wskazywanych w formularzu „Niebieska Karta- A” – jako doświadczających przemocy z rozróżnieniem na osoby dorosłe(kobiety/ mężczyźni) małoletnie,	27 kobiet 2 mężczyzn 1 małoletnia
d) Liczba osób wskazanych jako sprawcy przemocy w formularzu „Niebieska Karta- A” - z rozróżnieniem na osoby dorosłe - kobiety, mężczyźni, małoletnie,	28 mężczyzn 1 kobieta
e) Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - C”	26
f) Liczba wypełnionych formularzy - „Niebieska Karta- D”	21
3. Liczba powołanych grup roboczych wraz z liczbą ich posiedzeń	28
a) informacja o składzie grup roboczych (nazwa podmiotu / liczba grup roboczych, w których przedstawiciel danego podmiotu uczestniczył)	- GOPS w 26 grupach roboczych, - Policja w 26 grupach roboczych, - GKRPA w 25 grupach roboczych, - OZ w 20 grupach roboczych, - Oświata w 7 grupach roboczych
4. Działania wobec sprawców przemocy	
• Sprawcy którzy podjęli dobrowolnie leczenie odwykowe stacjonarne na oddziale	3
• Sprawcy , uczęszczający na terapie do Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu	12
• Liczba sprawców skierowanych na komisję do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe	10
• Liczba sprawców przemocy, którzy nie podjęli współpracy z zespołem interdyscyplinarnym	4
5. liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	19
Liczba Szkoleń dla służb wykonujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	6

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego mają za zadanie przeciwdziałanie stosowaniu dalszej przemocy w rodzinach dotkniętych tym problemem. Zadaniem Zespołu jest wymiana informacji na temat rodzin, w których występuje zjawisko przemocy, diagnoza problemu w analizowanych środowiskach, ustalenie planów działania wobec ofiar i sprawców przemocy z wykorzystaniem wiedzy prawnej, pedagogicznej oraz ofert instytucji zajmujących się tą problematyką. Podobnie jak w latach ubiegłych działalność profilaktyczna, a także diagnostyczna i interwencyjna realizowana była między innymi w ramach Punktu Konsultacyjnego, Komendy Policji, GOPS-u oraz GKRPA. Środowisko rodzinne, w którym zaistniała przemoc dąży głównie do ukrycia problemu. Osoby będące ofiarami przemocy należy otoczyć szczególną opieką aby w atmosferze bezpieczeństwa potrafiły odzyskać równowagę psychiczną. Działania podejmuje się również wobec sprawców przemocy.

Celem zabiegów terapeutycznych jest uświadomienie negatywnych konsekwencji dotychczasowego postępowania i dla dobra funkcjonowania rodziny nakłonienie sprawcy do zmiany zachowania.

Zjawisko przemocy w rodzinie obok problematyki uzależnień wymaga szczególnych działań profilaktycznych. Działania te muszą być skierowane do ogółu populacji, a przede wszystkim dla osób bezpośrednio dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Z analizy podstawowych danych należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa niż wskazują statystyki. Ofiary przemocy często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno określić dokładną skalę zjawiska przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie skierowany jest przede wszystkim do: ofiar przemocy w rodzinie (w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji służb pracujących z dziećmi, policji, wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia, mieszkańców Gminy Szydłów, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem przemocy.

ROZDZIAŁ V

Założenia programu

- Zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców gminy Szydłów wobec zjawiska przemocy, promowanie wartości rodziny i wychowywania bez przemocy.
- Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.
- Stosowanie spójnego i sprawnie działającego gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Działania / zadania	Sposób realizacji działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację działań	Termin realizacji
1.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz możliwości przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie	- systematyczna edukacja społeczności Gminy Szydłów poprzez: plakaty, ulotki, broszury informacyjne, artykuły w lokalnej prasie, na stronach internetowych, - realizacja programów profilaktycznych w szkołach uwrażliwiających dzieci i młodzież na problem przemocy, - działania edukacyjno- informacyjne prowadzone w Punkcie Konsultacyjnym, - organizowanie lub współorganizowanie pikników rodzinnych, zawodów sportowych służących wzmocnieniu więzi rodzinnych.	Policja, GOPS, GKRPA, OZ, Oświata, Sąd, Prokuratura	2014-2018
2.	Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	- ścisła współpraca z policją, szkołami, instytucjami pozarządowymi oraz instytucjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie, - kontynuacja prac Zespołu Interdyscyplinarnego, - udzielenie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez świadczenie tym osobom poradnictwa socjalnego, psychologicznego, prawnego oraz prace socjalne i realizację procedury „Niebieska Karta”, - interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie, - prowadzenie monitoringu rodzin ze środowisk szczególnie zagrożonych przemocą w rodzinach,	Policja, GOPS, GKRPA, OZ, Oświata, Sąd, Prokuratura,	2014-2018

		<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie schronienia w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom krzywdzonym w wyniku przemocy w rodzinie, - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej, - współpraca z instytucjami posiadającymi bazę lokalową, tj. m.in.: hostele, schroniska, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc. 		
3.	Oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie, - stosowanie procedury „Niebieska Karta” przez uprawnione instytucje, - kierowanie spraw z art. 207 kk do właściwego organu, - kierowanie spraw do GKRPA, - praca socjalna na rzecz osób stosujących przemoc. 	Policja, GOPS, GKRPA, OZ, Oświata, Sąd, Prokuratura	2014-2018
4.	Podniesienie kompetencji i profesjonalizacja kadry służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie szkoleń dla przedstawicieli służb świadczących pomoc rodzinom dotkniętym problemem przemocy, tj. jednostek organizacyjnych, pomocy społecznej, GKRPA, policji, oświaty, służby zdrowia, innych podmiotów mogących być członkami zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych. 	Policja, GOPS, GKRPA, OZ, Oświata, Sąd, Prokuratura	2014-2018

ROZDZIAŁ VI

Źródła finansowania

1. Z budżetu Gminy Szydłów w ramach środków za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. W ramach środków własnych jednostek w zakresie zadań statutowych i ustawowych.
3. Ze środków zewnętrznych / w tym środków z budżetu państwa - programy.

Monitoring

Realizacja programu będzie się odbywała w formie pracy ciągłej i będzie poddawana systematycznemu monitoringowi. Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie bieżących działań koordynujących. Ocenę realizacji poszczególnych działań programu w roku kalendarzowym dokonywać będzie Rada Gminy Szydłów, po przedłożeniu stosownego rocznego sprawozdania przez kierownika GOPS.